2026D41410

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Europese Zaken heeft een aantal fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 4 september 2026 inzake de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken d.d. 22 september 2026 en de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken d.d. 13 juli 2026 inzake het Jaarbericht over de inbreng van de Nederlandse regering in zaken waarin het Hof van Justitie van de Europese Unie in 2025 uitspraak heeft gedaan (Kamerstuk 36 800 V, nr. 106).

De voorzitter van de commissie,
Van Meetelen

De griffier van de commissie,
Blom

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie
II. Reactie van de Minister van Buitenlandse Zaken

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 22 september 2026. Hierover hebben zij nog enkele vragen.

In de media lezen de leden van de D66-fractie dat de steun voor nieuwe eigen middelen zou toenemen. Herkent het kabinet dat beeld? Welke mogelijkheden voor eigen middelen hebben er allemaal op tafel gelegen? Welke eigen middelen heeft Nederland zelf voorgesteld?

De leden van de D66-fractie zijn positief over de stap van het kabinet om samen met andere landen op te roepen tot het afschaffen van de veto's in het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Welke concrete vervolgstappen zal deze oproep krijgen? Zal deze coalitie, en dus ook Nederland, dit ook concreet inbrengen tijdens de Europese Raad en/of de Raad Algemene Zaken?

De leden van de D66-fractie hebben in de afgelopen maanden meerdere moties ingediend die raken aan de onderwerpen op de agenda van de Raad Algemene Zaken en de Europese Raad. Kan de Minister voor de volgende moties aangeven welke concrete opvolging hieraan is gegeven en welke opvolging hieraan nog zal worden gegeven?
- Motie van de leden Van der Werf en Klos over zich ervoor inzetten dat wordt begonnen met de voorbereiding en opstelling van een toekomstig EU-toetredingsverdrag met Oekraïne (Kamerstuk 36 045, nr. 298);
- Motie van de leden Klos en Becker over een coalitie voor de ontwikkeling van een Europese variant van de Five Eyes-samenwerking (Kamerstuk 21 501-20, nr. 2406)
- Motie van het lid Klos over instemmen met de zes onderhandelingsclusters voor de EU-toetreding van Oekraïne (Kamerstuk 23 987, nr. 408)
- Motie van het lid Becker c.s. over met gelijkgestemde landen bij de Europese Commissie pleiten voor versterking van het toetredingsproces (Kamerstuk 23 987, nr. 399);
- Motie van het lid Klos c.s. over draagvlak zoeken voor een Europese veiligheidsraad (Kamerstuk 36 800 V, nr. 48).

De leden van de D66-fractie kijken met zorgen naar de verkiezingswinst van de *Alternative für Deutschland* (AfD) in de Duitse deelstaat Saksen-Anhalt. Deelt het kabinet deze zorgen?
Welke inzet gaan we van dit kabinet concreet zien om nog voor de winter tot extra steun voor Oekraïne te komen? Welke mogelijkheden ziet het kabinet daartoe? Hoe werkt het kabinet concreet aan meer luchtafweer en meer langeafstandsraketten voor Oekraïne?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Algemene Zaken van 22 september 2026 in Brussel. Ze hebben aanleiding gezien tot het maken van een aantal opmerkingen en het stellen van nadere vragen.

Meerjarig Financieel Kader (MFK)

De leden van de VVD-fractie vragen wat de verwachting is van het kabinet van de volgende versie van het MFK-onderhandelingsdocument dat het Ierse Voorzitterschap nog moet presenteren. Deze leden moedigen het kabinet aan vast te houden aan de inzet voor het MFK zoals ook afgesproken in het coalitieakkoord: de Nederlandse afdrachten aan de Europese Unie (EU)-begroting verbeteren door de voorgestelde omvang van het MFK te verlagen, de korting die Nederland ontvangt op de bruto nationaal inkomen (bni)-afdracht behouden en de perceptiekostenvergoeding op 25 procent houden en tevens de begroting moderniseren door middelen meer in te zetten voor de strategische doelen van Europa. Zij zijn het ermee eens dat de Europese begroting meer gericht moet worden op het versterken van het Europees concurrentievermogen, onderzoek en innovatie, een stevig migratie- en asielbeleid, veiligheid en defensie. Dat betekent dus ook gericht kijken waar het minder kan. In hoeverre verwacht de Minister dat landbouw en cohesie uiteindelijk substantieel moeten inleveren om ruimte te maken voor defensie, veiligheid en concurrentiekracht? Of is denkbaar dat een lagere EU-begroting behaald wordt door juist in te leveren op de moderniseringsprioriteiten? Dit laatste is iets wat de leden van de VVD-fractie uiteraard geen goed idee zouden vinden.

De leden van de VVD-fractie constateren dat voorzitter van de Europese Raad Costa op zijn rondreis eerst vijf «*Friends of cohesion*» heeft bezocht en een land als Zweden tijdens zijn rondreis overslaat met als reden de komende verkiezingen. Wat vindt het kabinet van het programma van Costa? Stelt de voorzitter alle lidstaten die een slanker MFK willen voldoende in staat deze boodschap over te brengen? Is ook de verwachting van het kabinet dat Zweden zich op lijkt te maken voor een nog hardere lijn in de onderhandelingen over de EU-begroting 2028–2034 als de sociaaldemocraten, die de begroting verder willen verkleinen en de korting willen behouden, aan de macht gaan komen? Is Nederland bereid met Duitsland, Zweden en andere landen die een slimmer en slanker MFK willen te blijven optrekken?

De leden van de VVD-fractie vragen hoe het kabinet het tijdspad voor de onderhandelingen ziet en de deadline van voorzitter Costa, dat een en ander voor het eind van het jaar besloten zou moeten zijn, vanwege verkiezingen in onder andere Frankrijk. Klopt het dat ook Frankrijk nu achter die deadline staat? Welke landen zijn voor- en tegenstander van deze deadline? Is het kabinet het eens dat we ons niet in deadlines moeten laten dwingen maar dat een goed resultaat belangrijker is?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet eind november een extra top verwacht om een akkoord voor te bereiden, waarna in december de beslissende onderhandelingen plaatsvinden in de Europese Raad. Of is ook een schema denkbaar waarbij de onderhandelingen het nieuwe jaar in gaan?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet kan toezeggen geen ander standpunt in te nemen ten aanzien van het MFK en geen concessies daaraan te doen zonder van tevoren eerst de Tweede Kamer in staat te stellen daarover een uitspraak te doen.

Voorts vragen de leden van de VVD-fractie in hoeverre de toekomstige financiering van Oekraïne volgens de Minister gevolgen heeft voor de onderhandelingen over de nieuwe EU-begroting.

De leden van de VVD-fractie zijn benieuwd wat het kabinet vindt van de discussie die diverse landen gestart zijn over het belang van cohesiemiddelen voor het concurrentievermogen van regio's, waarmee het onderwerp concurrentievermogen rechtstreeks gelinkt wordt aan de cohesiefondsen. Is het kabinet bereid in de discussies over de cohesiefondsen ook steeds te vragen naar de objectief aangetoonde effectiviteit ervan en ook gericht voorstellen te doen waar het minder kan?

Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie hoe het kabinet aankijkt tegen de discussie over middelen die gepaard gaan met eventuele EU-uitbreiding en de discussie over het toekomstig MFK. Hoe speelt mogelijke uitbreiding überhaupt een rol in de MFK discussie? Is het kabinet het eens dat indien extra middelen nodig zouden zijn voor eventuele uitbreiding, deze binnen hetzelfde budget van het MFK moeten worden gevonden én dat kritisch moet worden gekeken naar uitgaven die minder direct bijdragen aan de Europese strategische belangen? Met name de omvang van de externe ambities van de EU onder *Global Europe* verdient daarbij aandacht wat deze leden betreft. Hoe kijkt het kabinet hier naar?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet het ermee eens is dat Nederland moet blijven inzetten op een geloofwaardige en resultaatgerichte koppeling tussen EU-middelen en conditionaliteit, waarbij uitgangspunt moet zijn dat Europese middelen niet los kunnen worden gezien van de hervormingen en resultaten die nodig zijn om de economische weerbaarheid, concurrentiekracht en houdbaarheid van de overheidsfinanciën in de lidstaten te versterken. Zo ja: hoe zet het kabinet hier op in? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet van mening is dat ervaringen met de Herstel- en Veerkrachtfaciliteit laten zien dat een koppeling tussen middelen, concrete hervormingen, mijlpalen en aantoonbare resultaten effectief kan bijdragen aan de uitvoering van een hervormingsagenda. Waar is dat niet het geval en zitten nog hiaten?

De leden van de VVD-fractie stellen dat Nederland in de onderhandelingen over het MFK niet enkel moet inzetten op conditionaliteit richting lidstaten alleen, maar dat ook de besteding van Europese middelen zelf sterker moet worden getoetst op aantoonbare Europese meerwaarde en hun bijdrage aan gezamenlijke strategische doelstellingen. Is het kabinet het daarmee eens? Is het kabinet bereid dit in de EU op de agenda te blijven zetten en daarbij in te zetten op programma's waarvan de Europese toegevoegde waarde en het economische rendement overtuigend kunnen worden aangetoond?

De leden van de VVD-fractie menen dat een dergelijke aanpak een robuuste *governance* vereist. Hoe gaat het kabinet hier voorstellen voor doen? Voor programma's, investeringen en hervormingsafspraken moeten vooraf heldere doelstellingen en meetbare indicatoren worden vastgesteld, met onafhankelijke monitoring (primair door de Europese Rekenkamer) en periodieke evaluatie. *Review*- en *sunset*clausules zouden daarbij een standaardonderdeel moeten zijn van nieuwe programma's. Is het kabinet het daarmee eens? Is het kabinet het ook eens met het standpunt dat wanneer resultaten of Europese meerwaarde uitblijven, middelen moeten kunnen worden heroverwogen, afgeschaald of beëindigd? Zo ja, hoe wordt deze realiteit dichterbij gebracht?

Wetgevingsprogramma

De leden van de VVD-fractie delen de mening van het kabinet dat in een tijd van geopolitieke instabiliteit de EU slagvaardig, welvarend en veilig moet blijven. Nederland ziet daarbij prioriteiten zoals het versterken van de concurrentiekracht; een modern, betaalbaar en eerlijk MFK; investeringen in defensie en veiligheid; het verminderen van migratiedruk en stimulatie van terugkeer. Is het kabinet bereid in algemene zin op de agenda te zetten dat Europese wetgeving niet alleen vastgesteld moet worden maar ook bijgestuurd moet kunnen worden als de impact niet is zoals beoogd? Is het kabinet in dat kader bereid om binnen de EU op korte termijn te bespreken tegen welke uitvoeringsproblemen men momenteel aanloopt rond het Europees Migratiepact, zoals het niet mogen terugsturen van Dublinclaimanten door een land als Nederland naar Italië vanwege de opvangomstandigheden daar? Kan het kabinet ook aangeven hoe de toezegging van de Minister-President richting de leden van de VVD-fractie in het laatste plenair debat over de Europese Raad is uitgevoerd: namelijk als Nederland het onderwerp externalisering van migratie op de agenda zetten, eventueel aan de hand van het laatste Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR)-rapport daarover?

Rechtsstaatdiscussie over kandidaat-lidstaten

De leden van de VVD-fractie steunen de inzet van het kabinet om in de Raad te onderstrepen dat de kandidaat-lidstaten blijvend aandacht moeten besteden aan hervormingen. Voor Montenegro is het bij uitstek van belang dat de rechtsstaat, de binnenlandse veiligheid en de grensbewaking en capaciteit vóór toetreding daadwerkelijk op orde is. Dit is niet alleen relevant voor het land zelf, maar ook voor de bescherming van de buitengrenzen van de Unie. Deelt het kabinet deze mening? Wil het kabinet daarbij ook aan de orde stellen hoe we ter plaatse controleren of wat op papier is afgesproken en is gerealiseerd in de praktijk ook aan alle voorwaarden voldoet?

De leden van de VVD-fractie vragen of het kabinet het ermee eens is dat pre-accessiesteun maximaal moet worden benut om hervormingen vóór toetreding af te dwingen, waar het gaat over de rechtsstaat, de rechterlijke macht, corruptiebestrijding, binnenlandse veiligheid en grensbewaking. De EU verliest na toetreding een deel van haar financiële en politieke hefboom om dergelijke hervormingen af te dwingen. Hoe staat het met het ontwikkelen van een nieuwe generatie toetredingsverdragen waarin ruimte is om in te grijpen als sprake is van *backsliding* op onder andere rechtsstaatelementen?

Wat de leden van de VVD-fractie betreft kan geen sprake zijn van vrijblijvende toetreding, maar dienen hervormingen vooraf en aantoonbare te hebben plaatsgevonden als voorwaarde voor verdere financiële steun.

Diversenpunt: Omnibus versimpeling

De leden van de VVD-fractie sluiten zich aan bij het kabinetsstandpunt dat regeldrukvermindering een prioriteit moet zijn. Hoe draagt het kabinet er aan bij dat dit wel met solide wetsvoorstellen gebeurt die ook op hun beurt wel getoetst zijn op impact?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Algemene Zaken van 22 september 2026 en hebben hierover de volgende vragen.

De leden van de PVV-fractie lezen dat het kabinet de omvang van het nieuwe MFK verder wil verlagen. Deze leden verzoeken het kabinet concreet aan te geven hoeveel miljard euro er minimaal van het huidige voorstel af moet voordat Nederland van een aanvaardbare begroting kan spreken, en wat dit zou betekenen voor de jaarlijkse afdrachten.

De leden van de PVV-fractie vragen daarnaast hoeveel de voorgestelde omvang sinds de start van de onderhandelingen inmiddels daadwerkelijk is gedaald en in hoeverre het kabinet van mening is dat de inzet om de begroting fors naar beneden te krijgen tot nu toe resultaat heeft gehad.

De leden van de PVV-fractie constateren dat het kabinet positief staat tegenover resultaatgerichte financiering, terwijl de Europese Rekenkamer (ERK) nog tekortkomingen ziet bij onder andere: controle, fraude en betrouwbaarheid. Deze leden vragen welke aanbevelingen van de ERK voor het kabinet daadwerkelijk een voorwaarde zijn voor instemming met het nieuwe MFK.

De leden van de PVV-fractie constateren daarnaast dat in het voorgestelde resultaatgerichte financieringsmodel betalingen uit EU-begroting worden gekoppeld aan het behalen van mijlpalen en doelstellingen, waarbij de ERK waarschuwt voor tekortkomingen in de betrouwbaarheid. Deze leden vragen wie financieel verantwoordelijk is wanneer achteraf blijkt dat de EU-middelen zijn uitbetaald op basis van onjuiste of onvoldoende betrouwbare gegevens: de betrokken lidstaat, de Europese Commissie of uiteindelijk de gezamenlijke EU-begroting.

De leden van de PVV-fractie constateren dat het Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan (NRPP)-voorstel geen uniforme minimumvereisten bevat voor fraudebestrijding en dat lidstaten ruimte krijgen om het vereiste niveau van controles zelf te beoordelen. Deze leden vragen hoe het kabinet voorkomt dat hierdoor verschillen ontstaan in de strengheid en kwaliteit van controles tussen lidstaten.

De leden van de PVV-fractie constateren dat er druk bestaat om nog dit jaar overeenstemming te bereiken over het MFK. Deze leden vragen welk Nederlands belang ermee is gediend om de onderhandelingen te versnellen en snel af te ronden. Zij vragen of het kabinet kan bevestigen dat een kalenderdeadline nooit reden zal zijn om akkoord te gaan met een begroting die voor Nederland financieel of inhoudelijk onvoldoende is.

De leden van de PVV-fractie constateren dat Oekraïne naar verwachting opnieuw op de agenda van de Europese Raad staat. Deze leden verzoeken het kabinet een actueel overzicht te geven van de bilaterale militaire, financiële en humanitaire steun aan Oekraïne per EU-lidstaat, zowel in absolute bedragen als per hoofd van de bevolking.

De leden van de PVV-fractie vragen tot slot welk concreet resultaat de herhaalde Nederlandse inzet om andere Europese landen een groter aandeel van de steun aan Oekraïne te laten dragen inmiddels heeft opgeleverd. Deze leden vragen welke lidstaten hun bilaterale bijdrage sinds de laatste Nederlandse oproepen aantoonbaar hebben verhoogd en bij welke landen de bijdrage achterblijft.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van geannoteerde agenda informele Raad Algemene Zaken van 22 september 2026. Zij hebben enkele vragen over de voorbereiding van de Europese Raad.

De leden van de SGP-fractie vragen of het kabinet bereid is zich er in de Raad Algemene Zaken voor in te zetten dat de gebeurtenissen rond de massale toestroom van migranten naar de Spaanse exclave Ceuta worden besproken onder het onderwerp «migratie» en worden toegevoegd aan de agenda van de Europese Raad van 15 en 16 oktober, met daarbij speciale aandacht voor de verantwoordelijkheden van de Spaanse autoriteiten, Frontex en de Marokkaanse overheid, alsmede voor de door premier Sánchez geuite beschuldiging aan het adres van Israël. Is het kabinet daarnaast bereid zich in te spannen voor openbaarmaking van het onderzoek van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EEAS) waar premier Sánchez naar verwijst?

II. Reactie van de Minister van Buitenlandse Zaken